

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 lipca 2025 r.

Pozycja 196

POSTANOWIENIE

z dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sygn. akt Ts 139/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Wojciech Sych,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej T.S. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843, ze zm.) z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2, art. 77 ust. 1 i 2 i art. 176 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 397 § 2 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, ze zm.) „w zakresie, w jakim odnosi się on do postępowań sądowych wywołanych skargą na przewlekłość postępowania”, z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 8 maja 2021 r. (data nadania) T.S. (dalej: skarżąca), reprezentowana przez pełnomocnika z wyboru, wystąpiła z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia, na tle następującego stanu faktycznego:

1. Skarżąca złożyła 1 września 2020 r. do Sądu Okręgowego w L. skargę na przewlekłość postępowania przed Sądem Rejonowym w W.

2. Postanowieniem z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w L. VI Wydział Gospodarczy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843, ze zm.; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania), oddalił skargę skarżącej, uznając ją za niezasadną. W uzasadnieniu postanowienia

Sąd stwierdził, że „postępowanie objęte skargą jest wydłużone jednak nie doszło do jego przewlekłości w rozumieniu art. 2 ustawy” (s. 9 uzasadnienia postanowienia). „Sąd Okręgowy uznał, że nie zostało naruszone prawo skarżącej do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. (...) Wydłużenie postępowania objętego skargą nastąpiło głównie na skutek złożonych wniosków o wyłączenie sędziów. (...) Nie może to jednak prowadzić do uznania, że wystąpiła jego przewlekłość w rozumieniu art. 2 ustawy” (s. 13 uzasadnienia postanowienia).

3. W skardze konstytucyjnej skarżąca wskazała, że naruszenie przysługujących jej konstytucyjnych wolności i praw łączy z wydanym przez Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), które było ostatecznym rozstrzygnięciem w sprawie zainicjowanej skargą na przewlekłość postępowania. Poinformowała, że nie wniosła nadzwyczajnego środka zaskarżenia od tego postanowienia.

W uzasadnieniu skargi skarżąca podniosła, że „zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego w taki sposób, że skargę na przewlekłość postępowania w sądzie rejonowym ma rozpoznawać sąd okręgowy, czyli sąd bezpośrednio przełożony, doprowadziło właśnie do tego, że Jej skarga na przewlekłość postępowania (...) została oddalona” (s. 34 skargi). Uznała, że „wadliwe ukształtowanie procedury sądowej w zakresie ustalenia właściwości miejscowej i rzeczowej w odniesieniu do rozpoznawania skarg na przewlekłość postępowania sądowego w sądzie rejonowym stanowiło jedyną przyczynę skutkującą naruszeniem Jej praw przyznanych w Konstytucji RP” (s. 32 skargi). W związku z tym skarżąca stwierdziła, że „wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego, czego przykładem jest regulacja art. 4 ust. 1 [ustawy o skardze na przewlekłość postępowania]”, który w sprawie o sygn. akt [...] „stanowił podstawę prawną wyznaczenia Sądu właściwego do rozpoznania sprawy”, „prowadzi do naruszenia Jej praw wynikających z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2, art. 77 ust. 1 i 2 i art. 176 ust. 2 Konstytucji RP” (s. 32 i 37 skargi).

W ocenie skarżącej, „wadliwa konstrukcja normatywna art. 397 § 2 zdanie drugie k.p.c. prowadząca do zastosowania tego przepisu prawnego w sprawach o stwierdzenie przewlekłości postępowania sądowego w sposób bardzo negatywny wpływa na sprawność postępowania sądowego, przez co naruszone zostały normy prawne o randze konstytucyjnej umiejscowione w art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP” (s. 38 skargi).

4. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 10 czerwca 2021 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 2 lipca 2021 r.) skarżąca została wezwana do usunięcia braku formalnego skargi konstytucyjnej przez doręczenie odpisów lub poświadczonych za zgodność z oryginałami załączników (od nr 3 do nr 80) wymienionych w treści uzasadnienia skargi jako dowody, wraz z ich czterema kopiami.

Skarżąca odniosła się do powyższego zarządzenia pismem z 6 lipca 2021 r. (data nadania), przesyłając w załączeniu wymagane dokumenty.

5. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 22 lutego 2022 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 2 marca 2022 r.) wezwał skarżącą do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: 1) przytoczenie brzmienia zaskarżonego w *petitum* skargi konstytucyjnej art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania wraz z podaniem Dziennika Ustaw, w którym powołany przepis został ogłoszony; 2) podanie Dziennika Ustaw, w którym został ogłoszony zaskarżony w *petitum* skargi konstytucyjnej art. 397 § 2 zdanie drugie k.p.c.; 3) uzasadnienie zarzutu niezgodności kwestionowanego art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania ze wskazanymi konstytucyjnymi prawami wynikającymi z art. 2, art. 32 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2, art. 77 ust. 1 i 2 i art. 176 ust. 2

Konstytucji, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie oraz art. 397 § 2 zdanie drugie k.p.c. ze wskazanymi konstytucyjnymi prawami wynikającymi z art. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie.

W piśmie z 8 marca 2022 r. (data nadania), stanowiącym odpowiedź na wymienione zarządzenie, skarżąca podała treść art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz wskazała Dzienniki Ustaw, w których zostały ogłoszone zakwestionowane w skardze konstytucyjnej przepisy. Wyjaśniła, że uzasadnienie zarzutu niezgodności art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz art. 397 § 2 zdanie drugie k.p.c. „ze wskazanymi w *petitum* skargi konstytucyjnej normami Konstytucji RP (...) zostało zawarte odpowiednio w paragrafach 95-110 i 111-115 uzasadnienia skargi z dnia 08.05.2021 r.” (s. 2 pisma procesowego).

6. W piśmie z 4 kwietnia 2022 r. (data nadania) skarżąca poinformowała o wypowiedzeniu pełnomocnictwa adwokatowi, który reprezentował ją w niniejszej sprawie.

Pismem Wydziału do Spraw Wstępnej Weryfikacji Pism Inicjujących Postępowanie przed Trybunałem Biura Służby Prawnej Trybunału Konstytucyjnego z 27 maja 2022 r. (doręczonym skarżącej 17 czerwca 2022 r.) wezwano skarżącą o niezwłoczne doręczenie nowego pełnomocnictwa lub pisma właściwego organu samorządu zawodowego wyznaczającego pełnomocnika z urzędu do reprezentowania skarżącej w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie skargi konstytucyjnej (sygn. akt Ts 139/21).

W dniu 27 kwietnia 2023 r. adwokat J.M. powiadomiła Trybunał Konstytucyjny, że 20 marca 2023 r. Okręgowa Rada Adwokacka w Warszawie wyznaczyła ją pełnomocnikiem z urzędu dla skarżącej w sprawie o sygn. akt Ts 139/21. Przesłała pismo Okręgowej Rady Adwokackiej w W. z 20 marca 2023 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Trybunał Konstytucyjny dokonuje oceny spełnienia przesłanek wynikających zarówno z art. 79 ust. 1 Konstytucji, jak i z przepisów u.o.t.p.TK, określających warunki formalne skargi konstytucyjnej. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymogów.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

W świetle powołanego przepisu Konstytucji przedmiotem rozpoznania Trybunału Konstytucyjnego w trybie skargi konstytucyjnej może być tylko przepis, który uprzednio został zastosowany w sprawie jako podstawa prawna ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej. Jest to wymóg bezwzględny i w tym trybie postępowania przed Trybunałem prawodawca nie przewiduje możliwości poddania kontroli jakiegokolwiek unormowania, które nie byłoby podstawą prawną orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego (zob. np. postanowienia TK z: 10 listopada 2014 r., sygn. Ts 242/14, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 99; 2 października 2019 r., sygn. Ts 8/18, OTK ZU B/2020, poz. 44). Doprecyzowanie art. 79 ust. 1 Konstytucji następuje w art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK, który zobowiązuje skarżącego do określenia kwestionowanego przepisu ustawy lub innego aktu nor-

matywnego, będącego podstawą ostatecznego orzeczenia w sprawie skarżącego, w stosunku do którego domaga się on stwierdzenia niezgodności z Konstytucją.

Ze wskazanego powyżej unormowania instytucji skargi konstytucyjnej wynika dla skarżącego obowiązek wykazania, że na skutek zastosowania zakwestionowanego w skardze przepisu doszło do wydania ostatecznego rozstrzygnięcia, naruszającego jego konstytucyjne prawa lub wolności (zob. np. postanowienie TK z 1 grudnia 2020 r., sygn. Ts 8/20, OTK ZU B/2021, poz. 1).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że ten podstawowy warunek dopuszczalności skargi konstytucyjnej nie został przez skarżącą spełniony.

W rozpatrywanej sprawie Sąd Okręgowy w L. VI Wydział Gospodarczy (dalej: Sąd Okręgowy w L.) postanowieniem z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), które skarżąca wskazała jako ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843, ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) oddalił skargę skarżącej na przewlekłość postępowania.

W skardze konstytucyjnej skarżąca zakwestionowała natomiast art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz art. 397 § 2 zdanie drugie ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43 poz. 296, ze zm.; dalej: k.p.c.). Analiza sprawy doprowadziła Trybunał do wniosku, że przepisy, które skarżąca uczyniła przedmiotem zaskarżenia, nie były podstawą prawną ostatecznego orzeczenia, w związku z którym została wniesiona niniejsza skarga. Postanowienie Sądu Okręgowego w L. z 30 listopada 2020 r. (sygn. akt [...]), z którego wydaniem skarżąca wiąże naruszenie przysługujących jej konstytucyjnych praw, nie zostało oparte ani na art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, ani na art. 397 § 2 zdanie drugie k.p.c. Skarżąca nieprawidłowo określiła więc przedmiot kontroli w niniejszym postępowaniu. W związku z tym Trybunał Konstytucyjny uznał, że rozpoznawana skarga konstytucyjna nie spełniła warunku określonego w art. 79 ust. 1 Konstytucji w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK.

Okoliczność ta stanowi samodzielną przesłankę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK, postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.